ԵՐՐ. Ի ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 588 Կ. ՊՈԼԻՍ. ՈՒՐԲԱԹ. 1898 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 25—7 21 ՃԷՄԱԶԻ ՈՒԼ ԷՎ՛ 1316 25 ԷԼՈՒԼ 1314 Բ. ՏԱՐԻ՝ ԹԻՒ 1588

"بوزانتيون"

بوزانت كچيان

Բիւզանդիոն

ԳԻՆԸ 20 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԷՆՕՐԵԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԳՐԱԿԱՆ ԴԷՄՔԵՐ ՈՒ ՆԿԱՐՆԵՐ

ՀԱՆՃԷՊ ԼՈՐԻՆ

Բ.[*]

Այդ [illegible] ...

[illegible]

[*]—Տես. Երէկի թիւին [illegible]

[illegible] — ԱՍՏՈՒԱԾ։

ԳՐԱՍԷՐ ԱՑՈՒ

ԼՈՒՐԵՐ ԿՈՎԿԱՍԷ

[ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆԻ]

ՏՓՂԻՍ, 15 Սեպտ. 98

[illegible]

ԾԱՅՐ-ԱԹՈՌԻ ԿՐՕՆԱԹԵՐԹԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ

[illegible]

«17 Օգոստ. — [illegible]

«31 Օգոստ. — [illegible]

ԳԱՒԱՌԱՑԻ ՈՐԲԵՐԸ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՄԷՋ

[illegible]

ԵԴՆԷՅՈՒ, 10/22 Սեպտ.

[illegible]

[illegible]

աչալրջութեան ատեանն ո՞ւր կը սաւառնի հոգեր․ չխօսիլը՝ չա՛տ զարմանք․ [ինչ որ ինձ՝ նորերս լսուած ու անմիջապէս ուշադրութեան առնուած կ՚հաչակէ, ուրիշներուն համար հնցած լուր կրնայ համարուիլ։ Ճիշտ տարի մ՚առաջ՝ ես այդ տօրաժայնութիւնը լսած էի Հիւանդանոցին մէջ, ուր զարմացումիս վրայ՝ մինչեւ իսկ հեռուէն ինձ մատնացոյց ըրած էին վարակուած պատանիներ։ Լուրը կուգար հոն գտնուող գաւառացիներէ՝ որք կ՚խոստովանէին որ ինձմէ գերազանցապէս աւելի ժամանակ ու յարմարութիւն ունէին Հիւանդանոցի ամէն ծակուծուկին եւ ասոր ու անոր միջոցաւ այդ հաստատութեան սքօղուած գաղտնիքներուն թափանցելու։

Ընթերցողներէ շատեր՝ մտածեն թերեւս «ի՞նչ սրտի տէր մարդ՝ որ լսածն իր օրին չէ հրատարակած»։ Սակայն թող հաճին ընդունիլ որ ինձ՝ ո՛չ գրգիռ եւ ոչ զգացում կ՚պակսէին կարեւորը գրելու․ բայց . . . նախ որ՝ ես գաւառացի մ՚եմ, իմ համեստ շրջանակէս դուրս թեւածել չսիրող ու միշտ հակամէտ՝ Պոլսական գործերու եւ դէմքերու նկատմամբ չէզոք դիրք մը պահելու, եւ երկրորդ՝ նոյն իսկ ես ինձ չկրցայ ներել որ Ազգ․ մեծ հաստատութեան մը դէմ՝ այդպիսի ծանրակշիռ յայտնութիւն մը հրապարակողներէն առաջինն ըլլամ։

Պարզապէս զգուշաւոր խոհեմութեան մը հաշիւներէն յաղթուած էի․ ու հիմա՝ նոր գրգիռներէ թելադրեալ — շաբաթներ առաջ հրապարակուած բաներու վրայ է որ — կ՚համարձակիմ այս տողերը գրել, քիչ մ՚ալ գոհացում տալու համար խղճիս թելադրութիւններուն որոց անիրաւած էի։

Այս ամէն ցաւալի տպաւորութիւններուն մէջ՝ օրուան ամէնէն աւելի մխիթարական լուրն է անշուշտ յոյժ ազնիւ տարրերով կազմուած նոր Հոգաբարձութեան մը գործի ձեռնարկելն, որուն շնորհիւ կարելիցող ամէն Հայու սիրտ կ՚ըղձայ ու կ՚յուսայ որ Հիւանդանոց ու Որբանոց ի մօտոյ իրենց հիմնարգապէս բարեգործական ու նպատակայարմար դիրքին ու վիճակին վերածուած ըլլան։ Գ․ Կ․ Ո․

ԾԱՆ․ ԽՄԲ․ — Մեզ համար մեծ յաջողութիւն մը կամ փառք մը չենք սեպեր՝ ներքին եւ արտաքին այսքան տարբեր եւ իրարմէ անկախ վկայութիւններով հաստատուած տեսնել թէ անցեալ տարի Ս․ Ազգ․ Հիւանդանոցի նկատմամբ ծանօթ հրատարակութիւններն ընելով՝ ճշմարտութեան դէմ չէինք մեղանչած, այլ այն մեծ հաստատութեան եւ մանաւանդ նորեկ որբերուն օգուտին ծառայած էինք։ Ուրախ ենք լսելով որ նոր Հոգաբարձութեան կազմութենէն եւ կայս․ շնորհիւ հացի եւ մսի պարէնին աւելնալէն ի վեր, սնունդին տեսակն ու քանակն զգալապէս բարւոքած է, եւ նոր հոգաբարձուները գովելի եռանդով կ՚աշխատին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Պէպէքի գերմանական Որբանոցին տնօրէն Վեր․ Հովի․ Պրօքս երէկ Պատրիարքարան գալով, կէս ժամու չափ տեսակցեցաւ Ս․ Պատրիարք Հօր հետ։

— Այսօր, Գարակէօզեան կարգադրութեան գործադրիչ Յանձնաժողովը ի նիստ հրաւիրուած է նախնական աշխատութիւնները կատարելու։ Ստորեւ հրատարակած ենք այս խնդրոյն նորագոյն երեւոյթին վերաբերող պաշտօնագիրը։

— Աղթամարի կաթողիկոսական Տեղապահ Արսէն Վ․ Խիզան գացեր է Թեմական գործերու համար։

— Այս տարի Ռոտոսդոյի Ս․ Յովհաննեան վարժարանէն իրն մանչ եւ ութ աղջիկ շրջանաւարտ ելած են։ Առաջնորդ Տ․ Յովսէփ Ծ․ Վ․ Նախագահելով շրջանաւարտներու վկայականներու բաշխման հանդէսին, պարագային յարմար գեղեցիկ խրատական մը խօսած է։

— Ռոտոսդոյէ կ՚գրեն մեզ ի պատասխանի անցեալ օրուան դիտողութեան թէ Ս․ Խաչի երկար թափօրին փողոցներէն անցած պահուն, Առաջնորդը չկեցուց թափօրն որպէս զի լուսանկարն առնուի։ Թափօրին առջեւէն կ՚երթային 50—60 «կնքահայրերը», եւ յետոյ դպրոցներու աշակերտք, յետոյ դպիրք, ապա մեծ դպիրք, յետոյ եկեղեցականք, ապա մասունքներն եւ ամպհովանիի մը տակ Առաջնորդը, կենաց Փայտը բռնած, եւ յետոյ խուռն բազմութիւնը։ Թափօրը շատ կամաց կ՚երթար, զի տեղ տեղ փողոցները շատ նեղ էին։ Առաջնորդը միշտ կ՚ըսէր թէ «քիչ մը արագ քալեցէք»։ Թափօրը բնաւ չկեցաւ։ Լուսանկարիչները կ՚աշխատէին լուսանկարն առնել, բայց չյաջողեցան յաջող պատկեր մը հանել։

— Սամաթիոյ երից թաղից Աղքատախնամի Տնօրէն Խորհրդոյ հաշուեցոյցն 97 Յունուար 1է ցՕգոստ․ 31, որ երեք Թաղ․ Խորհրդոց կողմէ ղրկուած էր առ Տնտես․ Խորհուրդն, յանձնուեցաւ Պատրիարքարանի Համարակալութեան ի քննութիւն։

— Բաղէշի կուսակալը ժամանած է Բաղէշ։ Առաջնորդական տեղապահ Տ․ Եղիշէ Վ․ եւ տեղւոյն Քաղաքական Ժողովոյ մէկ քանի անդամները դիմաւորեր են, երգեցիկ մանուկներ պարագային յարմար երգեր երգելով․ կուսակալը գոհ մնացեր է։

— Զլղատեան Տ․ Մկրտիչ քահանան որ Տրապիզոնի Ելէվրի գիւղին վրայ մայրաքաղաքիս մէջ ձեռնադրուած եւ յետոյ Տրապիզոն գացեր է, իր քառասնօրեայ ապաշխարութիւնն աւարտելով իր անդրանիկ պատարագը մատուցեր է Տրապիզոնի մայր-եկեղեցւոյն մէջ եւ գացեր է իր պաշտօնատեղին։

— Սամաթիոյ Նոր Թաղի Թաղ․ Խորհուրդն յայտագրած է Ս․ Պատրիարքին թէ եկեղեցւոյն օտարուհիի մը ունեցած 75 ոսկւոյ պարտքն, որ 40 տարիէ ի վեր խնդրոյ նիւթ եղած էր, վճարեր է շնորհիւ աղքատիկ ժողովրդին մէջ շրջագայուած պնակներուն եւ գանձանակին։

— Բարձրաշնորհ Տ․ Մաղաքիա Սրբազան Պատրիարք Հայրն յառաջիկայ կիւրակէ առաւօտ՝ Ս․ եկեղեցւոյս հանդիսաւոր տօնախմբութեան առթիւ՝ հանդերձեալ է Ս․ Պատարագ մատուցանել յեկեղեցւոջ թաղիս ի հոգեւոր մխիթարութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան։ Թաղական Խորհրդոյ

Ատենադպիր Վ․ Ատենապետ
Յ․ ԱԲԻԿԵԱՆ Խ․ ԲՈՒԼՃԵԱՆ
Սամաթիա, 24 Սեպտ․ 98

— Ազգային Հիւանդանոց․ — Ի նպաստ Ազգ․ Հիւանդանոցիս հաստատեալ առանին գանձանակաց բացումը տարին երկու անգամ տեղի ունենալով, փոյթ ունելիք հասոյթն իւրաքանչիւր գանձանակաց անուամբ լրագրաց մէջ հրատարակել որոշուած ըլլալով, Հոգաբարձութիւնս ներկայիս կ՚ծանուցանէ թէ վերոյիշեալ գանձանակաց բացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Հոկտ․ ամսոյ մէջ․ հետեւաբար ամէն անոնք որք իրենց բնակարանաց եւ կամ վաճառատանց մէջ ունին վերոյիշեալ գանձանակներէն՝ կ՚հրաւիրուին ղրկել զանոնք ի գրասենեակ Հոգաբարձութեան եւ կամ իրենց բնակած թաղին խորհրդարանն, եւ իրենց ներկայութեամբ համրել տալով առանձնապէս ստանալ պէտք եղած ստացագիրը։

(Կնք․ Հոգաբարձութեան․)

— «ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ»ի 29րդ թիւն հրատարակուեցաւ ճոխ բովանդակութեամբ ու շահեկան նիւթերով։ Որովայնախօսութեան վրայ գրուած հետաքրքրաշարժ յօդուածները կ՚շարունակուին։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ․ — Երէկ Ազգ․ Պատրիարքարանի մէջ տեղի ունեցաւ Գատըգիւղի հանրածանօթ լուսանկարիչ Ռաֆայէլ էֆ․ Խնտամեանի նշանախօսութիւնն ընդ Օր․ Նվրիկ Ս․ Պագալեանի։ Խնտամեան էֆ․ ծանօթ է արդէն իբրեւ առաջնակարգ արուեստագէտ, եւ մեծ համակրութիւն կ՚վայելէ արուեստասէրներու շրջանակին մէջ․ իսկ Օր․ Նվրիկ բարեկիրթ, ազնիւ եւ ընտիր դաստիարակութեամբ օժտուած, կ՚խոստանայ ամուսնական երջանիկ բոյն մը կազմել։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Ս․ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ Եկեղեցւոյ վաքֆէն Բերա, Սամըլը Մէհէտ թաղ, Մեծ-փողոց թիւ 296, 298, 300, կրկին 300, 302, 304, 306, 308 այրած խանութներու հողերուն, թիւ310 քարուկիր խանութին եւ Յունաց Բանախ եկեղեցւոյ կողմը թիւ 1, 3, 5, հողերուն 48 էն մէկ բաժինը մահլիլ մնացած ըլլալով աճուրդի դրուած էր։

Սոյն աճուրդին պայմանաժամը պիտի լրանայ յառաջիկայ Հոկտ․ ամսոյ 16 Ուրբ․ օր ժամ 9 ին (Ը․ Թ․)․ աճուրդի գնոյն վրայ 100ին 5 աւելցնելով գնել փափաքողները պարտին մինչեւ վերոյիշեալ թուականը ներկայանալ յիշեալ եկեղեցւոյ Խնամակալութեան։ 6—5

Ղալաթիա, 17 Սեպտ․ 98․

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ՏԻԳ․ Ն․ ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ
Ամբողջն եւ պատկերազարդ
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ
Լիակատար աշխատասիրեալ
Դրոշմեալ եւ յանձնարարեալ
ՈՒՍՈՒՄՆ․ ԽՈՐՀՐԴԷՆ
Կարեւոր գործ ամէն մարդու համար
ԳԻՆ 25 ՂՐՇ․
Կ՚գտնուի ամէն գրավաճառաց քով։ Կեդրոնատեղին է Պէրպէրեան տպարան (Էսկի Զապթիէ Ճատտէսի թիւ 61)
Կեդրոնատեղին ղրկուած 25 ղշ․նոց թղթատարութեան թուղթի կամ հինգ ու կէս ֆր․նոց մանդաթի փոխարէն, կ՚ստացուի թղթատարով մէկ օրինակ։ 10—2

ՏՕՔԹ․ Ա․ ԹԱԳՒՈՐԵԱՆ
Վիեննայի Բժշկական Համալսարանէն
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԲԺԻՇԿ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Տղայոց եւ Ներքին հիւանդութեանց

Բարիզի մէջ իր ուսման շրջանն աւարտելէ եւ երկար ժամանակ տեղւոյն հիւանդանոցներուն մէջ փորձառութիւն ստանալէ ետքը, Կ․ Պոլիս դարձած է, եւ իր բնակութիւնն հաստատած է Գատըգիւղ, Թատրոնի մօտ, Քիրիլոս փողոց, թիւ 28։ Կ՚ընդունի հիւանդները ԲՇ, ԴՇ, ՈՒՐ, կէս օրէն մինչեւ ժամ $4^{1}/_{2}$(Ը․Ե․)։ Վկայեալ աղքատ հիւանդները ձրի կ՚դարմանէ։ 12—8

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՏԱՄԱՐԱԼԱՆՏԻ (Ափրիկէ) բնիկներուն ապստամբութիւնը Գերմաններուն դէմ շատ ծանր հանգամանք մը առած է եւ ծանր մտահոգութիւններ կ՚պատճառէ Գերման կառավարութեան։

ՌՈՒՍԻՈՅ հաղորդակցութեան եւ ճամբաներու նախարարութիւնը գալ տարի իր իրաւասութեան տակ պիտի առնէ Անդրկասպեան երկաթուղին, որ հիմա պատերազմական նախարարութեան իրաւասութեան տակ կ՚գտնուի։

ՓԻԼԻՊՊԻՆԵԱՆՔ․— Մատրիտէ Հոկտ․ 3 թուով պաշտօնական հեռագիր մը կ՚հաստատէ Սպանիացւոց յաղթութիւնը՝ այն ապստամբներուն վրայ որք Լիւսոն կղզին գալով, Վիզայասի կղզիներն ելած էին։ Վիզայասի բնակիչք իրենց օրինապահութեան ապացոյցները կուտան Սպանիոյ։ Ապստամբք 100 մեռեալ ունեցած են։ Սպանիացիք անոնցմէ մէկ քանին ալ գերի բռնած են։ Ապստամբք, վհատած, այժմ կը հալածուին Սպանիացիներէն։

ՔԻՉՆԸՐ ՓԱՇԱՅԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ․— Օմտուրմանի ճակատամարտին մանրամասն տեղեկագիրը Քիչներ փաշայի կողմէ պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ Անգլիոյ պատերազմական նախարարութեան։ Քիչներ փաշայէն յառաջ արդէն Լոնտոնի մեծ թերթերուն պատերազմական թղթակիցք ընդարձակ տեղեկութիւններ հաղորդած էին․ սակայն Սէրտարին կողմէ պաշտօնապէս հաղորդուած տեղեկագիրն, որ պատմական նշանաւոր դէպքի մը արտայայտութիւնն է, կարեւոր կ՚համարինք մեր ընթերցողներուն ներկայացնել․

«Օմտուրման, 5 Սեպտ․ 98․

Որոշուած ըլլալով անգլեւեգիպտական զօրաց արշաւախումբը ղրկել Օմտուրման, Խալիֆին Բանակին դէմ, պատիւ ունիմ իմացնել ձեզ թէ հաւաքել զօրքերն համախմբուած էին Զ․ րդ Ջրվէժին հիւսիսային ծայրն որուն մօտ ուռեսնի մթերանոց մը հաստատուած էր նախապէս Նասիի փոքրին մէջ [Հօս Սէրտարը կ՚յիշէ մի առ մի բրիտանական եւ եգիպտ․ զօրագունդերը]։ Օգոստ․ 24ին այս ուժեր յառաջական զօրաբաժիններով սկսան շարժիլ դէպ ի Ճէպէլ Րոյան, ուր հաստատուած էին ուռեսնի մթերանոց մը եւ երկու հարիւր անկողինով հիւանդանոց մը։ Օգոստոս 28ին Բանակը քալեց Վատի-էլ-Աբիտ, եւ հետեւեալ օրն ի Սայալ, ուրկէց նամակ մը գրեցի Խալիֆին, ազդարարելով իրեն որ կիներն ու տղաքն հեռացնէ, որովհետեւ Օմտուրմանն ռմբակոծել եթէ անձնատուր չըլլայ։ Երկրորդ օրը բանակը շարժեցաւ դէպ ի Սուրուրապ, և Սեպտ․ 1ին հասայ Էկէյկա գիւղը, Քէրրէրիի բլուրներէն երկու մղոն դէպ հարաւ, և Օմտուրմանէն վեց մղոն հեռի։ Թշնամեաց ձիաւոր պահնորդներն երեւմն կ՚տեսնէինք մեր ընթացքի միջոցին, եւ իրենց յառաջապահներն Էկէյկայի եռեւը քաշուած ըլլալով, մեր յառաջապահները առաջ գացին Օմտուրմանի ճիշտ դիմացն ուրկէց բազմաթիւ թշնամիք դուրս կը թափէին եւ դէպ ի հիւսիս կ՚քալէին։ Կէս օրին Ճէպէլ Սուրկամի զառիթափերէն տեսայ որ Տէրվիշներու բանակն երեք մղոն հեռի մեր կ՚քալէր․ Խալիֆին սեւ դրօշը շրջապատուած էր իր թիկնապահներէն։ Այնքան որոշ կ՚տեսնուէին որ անոնց թիւը 30,000ի կրնայի հաշուել, թէեւ վերջին քննութենէ մը հասկցուեցաւ որ այս թիւն աւելի պէտք էր ըլլալ, 40—50,000։ Առած տեղեկութիւններէս իմացայ որ Խալիֆին նպատակն էր իր բոլոր ուժով մեր դիմացն ելնել ի Քէրրէրի, բայց մեր արագընթաց յառաջխաղացումն յանկարծակիի բերաւ զինքը։ Իսկոյն զօրքերը շարեցի Էկէյկայի շուրջ, որ պատուական դիրք մ՚ունէր, ամէն կողմը բաց դաշտով կրակ ընելու յարմար, եւ ուր խրամներ եւ ամրոցիկներ պատրաստուած էին։ Կէս օրէն երկու ժամ վերջ, մեր պահակներ լուր բերին թէ թշնամին կանգ առած էր․ եւ քիչ մը ետքը իմացանք նաեւ թէ կ՚պատրաստուի դաշտի բաներ լարել եւ պատնիշուած երուել։ Նաեւ լուր առի թէ Խալիֆը մտադիր էր գիշերանց յարձակիլ մեր վրայ, և սկըսանք պատրաստութիւն տեսնել այս յարձակումը վանելու, եւ միեւնոյն ժամանակ Էկէյկայի գիւղացիները ղրկեցի թշնամեաց բանակատեղւոյն վրայ լուր բերելու, գիշերային յարձակումը գրգռելու գաղափարով։ Բայց Խալիֆին իմանալով զայս, որոշեց իր դիրքը չփոխել․ հետեւաբար Էկէյկայի ամրոցին մէջ անխռով գիշեր մը անցուցինք։ Նոյն միջոցին մեր թնդանօթակիր նաւերը Քէբբըլ հրամատարին հրամանատարութեան տակ, որ օգոստ․ 31ին Քէրրէրիի մօտ ռմբակոծած էր Տէրվիշներու յառաջապահ գունդ մը, սեպտ․ 1ին արշալոյսին ճամբայ ելաւ գետին աջ եզերքն երթալու, ուրկէց Ռոբթ-Էլ հազարապետին անկանոններուն միացած՝ քալեց դէպ հարաւ։ Երկու ամրոց կործանելէ եւ Տէրվիշ գիւղերն աւրելէ մաքրելէ վերջ, Քէբբըլ հրամատար իր գնդընկէցները ցամաք հանեց աջ եզերքն, ուրկէց սաստիկ կրակ մ՚սկսաւ Օմտուրմանի վրայ, մինչդեռ նաւերն ալ գետէն կ՚ռմբակոծէին քաղաքն, որ կ՚պատասխանէր, բայց շատ դէմ նշանառութեամբ։ Երկրորդ օրն առտուն կանուխ [2 Սեպտ․], մեր հեծեալ պահակները լուր բերին թէ թշնամին յառաջ կ՚քալէ․ այն ատեն եգիպտական հեծելազօրքն հրետանիով, ուղտաւոր գունդով եւ չորս Մաքսիմներով ամրացաւ Քէրրէրիի մէջ, մեր աջ կողմին վրայ։ Տասն վայրկեան վերջ, Տէրվիշ բանակին ռոնաձայները սկսան լսուիլ, եւ քանի մը վայրկեան վերջ բլրակներէն սկսան երեւիլ անոնց դրօշները։ Դաշտային հրետանւոյ 32րդ վաշտին թնդանօթք կրակն սկսան 2800 կանգուն տարածութեան մը վրայ, եւ Տէրվիշք շարունակելով յառաջ գալ արագ՚արագ, իրենց սովորական առուգութեամբ եւ անվեհերութեամբ յարձակեցան մեր վրայ։ Առջեւի եւ ձախակողմի զօրքերը կռուին տաք տեղերն էին, եւ թշնամի հրացանակիրք Ճէպէլ Սուրկամի զառիթափերը բռնած, շարունակ կրակ կ՚ընէին մեր ամրոցին վրայ, ինչ ինչ կորուստներ պատճառելով, եւ անոնց տիգաւորները վերջապահ գունդէն անընդհատ զօրանալով, իրարու ետեւ փորձեր կ՚ընէին մեր գիծերը կտրելու։ Այսպէս երբ թշնամին գլխաւոր յարձակումն ետ կ՚մղէինք, ահա Տէրվիշներու կռուե եւ ստուարաձեւ գունդ մը կ՚փորձէր մեր աջակողմը դառնալ, եւ մեծ արագութեամբ յառաջանալով՝ կռուի բռնուեցան մեր ձիաւորներուն հետ Քէրրէրիի կատարին վրայ։ Գետին երկու կողմերը պաշտպանելու յանձնուած թնդանօթակիրներէն մին խիղղն հռանքն ի վայր իջաւ օգնելու մեր ձիաւորներուն որ քիչ մը նեղն ինկած էին եւ Տէրվիշներուն կարգին շատ մօտ երթալով, ծանր կորուստներ պատճառեց անոնց, 450է աւելի մարդ սպաննելով համեմատաբար կարճ միջոցի մը մէջ։ Մեր ամրոցին ձախ կողմի Հրետանին եւ Մաքսիմներն ալ կ՚գործակցէին, եւ թշնամիք դարձեալ ստիպուեցան բլրոց ետեւը ծածկուիլ։ Մեր դիրքին վրայ ամէն յարձակում ի դերեւ ելնելով, եւ թշնամին հեռացած ըլլալով, Նիզակաւորաց 21րդ գունդը ղրկեցի մեր ձախակողմեան գետինը Տէրվիշներէն մաքրելու եւ հարթելու, որովհետեւ դէպ ի Օմտուրման պիտի քալէինք։ Ճէպէլ Սուրկամի զառիթափերուն ամէն կողմերը խուզարկելով, Նիզակաւորք ցած գետնի վրայ ծածկուած գունդ մը Տէրվիշներ գտան․ քաջարար կրակ ըրին անոնց վրայ, քիչ մը վերջն թշնամեաց աւելի մեծ գունդ մը տեսնելով թաւուտներուն մէջ, ցրուեցին զանոնք եւ տէր եղան գետնին․ Թշնամին մեծ կորուստ կրած էր, բայց կ՚ցաւիմ ըսելու որ հոս ինկան դէր-գնդապետ Կրէնֆէլ (Նիզակաւորաց 12րդ գնդէն) եւ 20 զինուոր։ Նոյն միջոցին հրաման տուի մեր բանակին վաշտ առ վաշտ յառաջ խաղալ ձախակողմէն․ կէս օրէ յառաջ ժամ $9^{1}/_{2}$ին առաջակողման վաշտերն աւազուտ գագաթն հասած ըլլալով, որ Ճէպէլ Սուրկամի արեւմտեան ծայրէն կ՚տարածուէր դէպ ի գետն, հրամայեցի կանգ առնել վերջապահ վաշտերուն միանալու համար։ Հոն լուր առի թէ Խալիֆը տակաւին բանակած էր Սուրկամի ձախակողմեան զառիթափերուն վրայ, ուստի հրամայեցի որ առաջակողման երեք վաշտերը կէս մը դէպ ի աջակողմ փոխեն իրենց դիրքն, եւ այս շարժման միջոցին էր որ Մաքտոնալտի վաշտը սաստիկ կռուի բռնուեցաւ թշնամւոյն հետ, երբ կը ջանար աջ կողմին վրայ իր դիրքն հաստատել։ Հընդըր զօրավարէն, որ Մաքտոնալտի վաշտին հետ էր, իմանալով թէ օգնութեան կ՚կարօտի Ուոչոբի վաշտը ղրկեցի անոր, եւ մնացեալ վաշտերուն հրամայեցի քիչ մ՚ալ դէպ ի աջակողմ քալել։ Հազիւ թէ Մաքտոնալտ Տէրվիշներու յարձակումն ետ մղած էր եւ ահա Քէրրէրիի բլուրներուն ետեւ քաշուող թշնամիք դարձեալ դաշտը թափեցան, եւ արագ արագ յառաջ քալեցին Մաքտոնալտի վրայ յարձակելու, որով ստիպուեցաւ իր վաշտը բոլորովին աջակողմ դարձնել։ Այս շարժումն սքանչելի կերպով կատարուեցաւ, եւ հիմա կէս մը Ուոչոբի վաշտին օգնութեամբ աջ կողմէն եւ ձախ կողմէն Լուիսի վաշտին օժանդակութեամբ, խորտակեց բոլորովին Տէրվիշներուն այս երկրորդ եւ ամէնէն յամառ յարձակումը։ Մինչ այս մինչ այն, Մաքսուէլի եւ Լիդըլդընի վաշտերը Ճէպէլ Սուրկամի զառիթափներուն վրայ քալեցին եւ իրենց առջեւէն քշելով Տէրվիշներն, որոց կը հրամայէր Խալիֆին որդին Օսման Շէյխէտտին, հաստատուեցան ա՛յնպիսի դիրքի մը մէջ, ուր Տէրվիշներուն մեծ մասին դէպի Օմտուրման նահանջի գիծը կ՚կտրէր։ Տէրվիշներուն կ՚մնար միայն անկարգ ու անկանոն շարժումներով դէպի արեւմուտք բարձր բլուրները քաշուիլ, մեր ձիաւորներէն անընդհատ հալածուած։ Հիմա ճակատամարտը գործնականապէս վերջացած էր․ Լիդըլդընի եւ Մաքսուէլի վաշտերը քալեցին դէպի վար Խոր Շամպադ, Օմտուրմանի ուղղութեամբ, ուր հասան կէս օրէ վերջ ժամ $12^{1}/_{2}$ին եւ հոն զինուորներն հանգչեցան եւ ջուր խմեցին։ Հընդըրի զօրաբաժնին եւ Ուոչոբի վաշտին մնացորդներն ալ հասան ժամ 3ին։ Ժամ 2ին Մաքսուէլի վաշտին եւ Դաշտային հրետանւոյ 32րդ գնդին հետ Խալիֆին յաղթուած շրջափակին դէպի մեծ պարիսպը գացի, Օմտուրմանի արուարձաններուն մէջէն անցնելով, եւ մուտքը պահպանելու համար երկու թնդանօթ ու երեք գումարտակ թողլով, Սուտանական 13րդ վաշտն ու չորս թնդանօթներ պարսպին հիւսիսային կողմէն դէպի գետն իջան, եւ կանխաւ պատրաստուած երեք թնդանօթակիրներու ընկերակցութեամբ, մեր զինուորները գնդընկէցներէն պատսպարուած խրամներէն պարսպին մէջ մտան․ ամրոցներուն գծին երկայնքէն դէպի հարաւ քալեցին, եւ դէպի գլխաւոր դուռը դառնալով շիտակ ճամբայ մը գտան, որ կ՚տանէր Խալիֆին տունը եւ Մեծ Խալիֆին գերեզմանը․ անմիջապէս գրաւեցին զանոնք, զի Խալիֆը մեր քաղաք մտնելէն քիչ ժամանակ յառաջ փախած էր, չկրնալով համոզել իր մարդիկը մեզ դիմադրելու համար։ Թնդանօթակիրք իրենց ճամբան շարունակելով դէպի վեր, ռմբակոծեցին Տէրվիշներուն փողոցները, եւ պարսպին անկիւնը թողուած վաշտին մնացորդներուն քով դառնալով, քաղաքին գլխաւոր մասերը գրաւեցին։ Գլխաւոր շէնքերուն եւ Խալիֆին համբարանոցներուն քով պահակներ դրուեցան, եւ բանտն այցելելէ ու եւրոպացի գերիներն ազատ արձակելէ ետք, զօրքերն սկսան խումբ խումբ քաղաքին շուրջ հանգչիլ երկարատեւ եւ յոգնեցուցիչ ցերեկէ մը վերջ, յորում ամէնքը ցոյց տուած էին վսեմ քաջութեան, կարգապահութեան եւ չարքաշութեան յատկութիւններ։ Իսկ թնդանօթակիր նաւերն, եգիպտական հեծելազօրքն եւ ուղտաւոր գունդն ի հարաւ քալեցին, բայց անասունք սաստիկ ուժասպառ էին եւ երկիրն այն աստիճան ողողուած էր, որ զինուորները չէին կրնար հաղորդակցիլ իրենց խոտերն եւ ուտեստը բերող թնդանօթակիր նաւուն հետ․ հետեւաբար ճախճախուտ գետնի մը վրայ 30 մղոն փախստական Խալիֆին ետեւէն իյնալէն վերջ ետ դարձան։ Խալիֆը Քորտոֆան փախած էր ընկերակցութեամբ բարեկամ ցեղերու։ Մեծաքանակ ռազմամթերք, փառօք, զանազան տեսակ 60ի չափ թնդանօթ, բազմաթիւ հրացան, սուր, տէգ, դրօշ, թմբուկ եւ ուրիշ պատերազմական գործիներ ձեռք ձգեցինք ճակատամարտի դաշտին վրայ եւ Օմտուրմանի մէջ։ Այս ճակատամարտին արդիւնքն է Խալիֆին բանակին ամբողջական ջնջումը, Սուտանի մէջ անոր գերակշռութեան անյայտացումն եւ ամբողջ նոյն երկրին վերադարձն եգիպտական իշխանութեան տակ։ Սեպտ․ 4ին անգլիական եւ եգիպտական դրօշները պատշաճ արարողութեամբ կանգնուեցան Խարթումի աւերակ պալատին պատերուն վրայ մօտ ա՛յն տեղւոյն՝ ուր ինկաւ Ջօր․ Կորտոն, եւ ուրախ զուարթ ժողովուրդն այս գործը կ՚նկատէ իբրեւ սկիզբն խաղաղութեան եւ բարօրութեան նոր թուականի մը իրենց դժբախտ երկրին համար։ Անկարելի է որ ո եւ է հրամատար աւելի գոհ ըլլայ իր սպաներէն, որքան ես եղայ ծառայութեանս տակ գտնուող սպաներէն։ Հընդըր, Րընտըլ եւ Կէյէքըր հազարապետներն ամենաբարձր յատկութիւններ ցոյց տուին իբրեւ թէ՛ յանդուգն եւ հնարամիտ պետեր եւ թէ իբրեւ վարչային կարողութեամբ օժտեալ մարդիկ։ Անկեղծ շնորհակալութիւն յայտնելով իրենց աննենգ գործակցութեան համար, Վեհ․ Թագուհւոյն կառավարութեան նկատողութեան եւ շնորհին կ՚յանձնեմ անոնց անունները։ Կիսաբաժնի հրամատարներն իրենց պաշտօնին գիտակցութեամբ եւ փորձառու ճարտարութեամբ յարմար են աւելի բարձր աստիճաններու, եւ հաճութեամբ կառավարութեան շնորհին կ՚յանձնեմ անոնց անունները․ Լիդըլդըն, եւ Ուոչոբ զօրավարները․ Մաքսուէլ, Մաքտոնալտ, Լուիս եւ Քոլինսըն դէր-գնդապետները։ Մաքտոնալտի վաշտն երկու անգամ սաստիկ յարձակմանց դիմադրեց իրարու ետեւ տարբեր կողմերէ։»

Քիչներ փաշա յետոյ շնորհակալութեամբ կ՚յիշէ ուրիշ սպաներու քաջութիւնը, կ՚գովէ զինուորական խումբին անձնուիրութիւնը, մատակարարական ճիւղին վարիչները։ Կ՚ըսէ թէ արուած սնունդը զօրաւոր եւ առողջ կ՚պահէր իր մարդիկն, որք կ՚տոկային այսպէս ամէն դժուարութեանց այդ բիրտ կլիմային մէջ, եւ ի հարկին կարող կ՚ըլլէր զանոնք անընդհատ քալելու, եւ կռուելու գրեթէ 14 ժամ անընդհատ Սուտանի տօթակէզ ամրան օրերուն։

ԶԷՆԸՆԿԷՑՈՒԹԻՒՆ․—Իտալացի երեսփոխան մը, Նուօվա Անթօլօճիա հանդէսին մէջ, ուսումնասիրութիւն մը նուիրած է Զարին զէնընկէցութեան առաջարկին։ Սպառազինութիւններն ու զինուորական ծախքերը պակսեցնելու յաջողելու համար, ամէնէն դիւրին եւ ամէնէն պարզ միջոցն է սպառազինութեանց պէտքերը պակսեցնել, պատերազմներու հաւանական պատճառները բառնալ եւ աւելի դժուարահաճ ժողովուրդներուն դարձնել զինուց եւ արդի քանդիչ միջոցներուն կիրառութիւնը։ Ցարաձոուն քաղաքակրթութեան ոգին, պատերազմի մը առթած պատասխանատուութիւնն եւ ժողովրդային ու գործաւոր դասուց համակամութիւնք, մեր օրով, մեծապէս նպաստած են պատերազմը պակսեցնելու։ Կէս կամ մէկ դար առաջ, ո՞վ երբեք կրնար մաքէն անցընել թէ Ափրիկէի եւ Չինու բաժանումը տեղի պիտի ունենար առանց ընդհանուր տակնուվրայութեան։ Մեր օրով, պատերազմի գլխաւոր պատճառները կրնան վերածուիլ սա երեք պատճառներուն․ Թիւրիմացութիւն եւ կասկած ժողովրդոց միջեւ․ մասնաւոր շահերու պէտքերը․ Եւրոպական կամ գաղթային երկպառակութիւն։ Հաղորդակցութեան միջոցներու հիանալի զարգացումը, զանազան երկիրներու միջեւ կա՛մ վաճառականութեամբ եւ կա՛մ արուեստահանդէսներու միջոցաւ հաստատուած տնտեսական եւ ընկերական յարաբերութիւնք, Համաժողովներն եւ ամէն տեսակ գումարումներն, լեզուաց, կրթութեան եւ մամլոյ ծաւալումը, մինչեւ իսկ ի հեճուկս «դեղին մամլոյ» (ճենկօներուն) վտանգներուն, քաղաքակրթական փոխանակութեան բոլոր այս յառաջդիմութիւնք մեծապէս նպաստած են ժողովուրդներն իրարու մօտեցնելու եւ եթէ ոչ բոլորովին արգիլելու, գէթ նուազեցնելու կռուոց պատճառներն ազգաց միջեւ։ Բայց ազգաց միջեւ ազատ յարաբերութեանց այս նոր ձեւերուն ցարդ չէ համապատասխանած կառավարութեանց միջեւ պաշտօնական յարաբերութեանց յառաջդիմութիւնն, յարաբերութիւններ որք դիւանագիտութեան հին դրութիւններուն եւ կանոններուն հետ բոլորովին համաձայն են․ Վեհապետներու ուղեւորութիւնք եւ փոխադարձ այցելութիւնք, ամէնէն ազդեցիկ նախարարներու տեսակցութիւնք միայն տակաւ առ տակաւ պիտի յաջողին նոր տարր մը ներմուծել միջազգային յարաբերութեանց մէջ։ Եւրոպական Դեսպանախորհուրդն եթէ քիչ մը յաջողի եւրոպական համաձայնութեան գործնական եւ տեւական ձեւ մը պատրաստելու, արդէն առաջին յառաջդիմութիւն մը իրագործած պիտի ըլլայ որուն պիտի յաջորդեն ուրիշներ ժամանակին հետ։ Ինչո՞ւ համար, զոր օրինակ, տարին մէկ անգամ եւ որոշեալ ժամանակ մը, այլ եւ այլ կառավարութեանց արտաքին գործոց նախարարները չկարենան գումարուիլ Եւրոպիոյ մայրաքաղաքներէն միոյն մէջ, որ կարգաւ ընտրուի։»

— Վատիկանի մօտ, Ռուսիոյ դեսպանատան մէջ կ՚ըսուի թէ Ս․ Պապին ծանուցագիրն որ եւ է ակնարկութիւն չի պարունակեր զէնընկէցութեան խնդրոյն լուծման, միջազգային իրաւարար Ատենի մը հաստատումը։ Կարտինալ Ռամբոլլա յայտներ է թէ Պապը կ՚րաղձայ հրաւիրուիլ դեսպանաժողովին։ Ս․ Աթոռն ալ համամիտ է իտալական կառավարութեան տեսութեանց, այն է թէ դեսպանաժողովն իրաց հաստատեալ վիճակին հիման վրայ միայն կրնայ խորհրդակցիլ։ Եւ դերապարկէ տրուած լուրերու նայելով, գրեթէ բոլոր տէրութիւնք իրենց հաւանութիւնը ծանուցած են Զարին առաջարկին։ Դեսպանաժողովոյ հիմերն արդէն պատրաստուած են․ բայց ցորչափ Զարը Լիվատիա գտնուի եւ Մուրավիէվ կոմսն ալ արտասահման, կոմս Լամստորֆ, արտաքին գործոց նախարարութեան փոխին, իր յատուկ նախաձեռնութեամբ չի կրնար բան մ՚ընել։

ԱՆԳԼ․ ՆԱՒԱՏՈՐՄՆ․—Անգլիոյ ծովային գործոց նախարարութիւնն աշտարակաւոր չորս նոր զրահաւորներու շինութիւնը ծրագրած է, որոց իւրաքանչիւրն 2700 թոնօ տարողութիւն պիտի ունենայ եւ իբրեւ եզերապահ պիտի ծառայեն։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ դատարանին առջեւ այս պահուս շահեկան դատ մը կ՚տեսնուի։ Ալոիս Շնայտէր անուն ուսուցիչ մը իր երեք աշակերտուհիներէն դատի քաշուած է։ Ծանր ամբաստանութիւններ Շնայտէրի վրայ կ՚ծանրանան։ Այս երեք օրիորդներէն մին վերջերս քահանայի մը խոստովանելով, այս ամբաստանութեանց բնութիւնը բացայայտեց։ Քահանան ջերմապէս յորդորած էր աղջիկն որ այս ամբաստանութիւնն իր ծնողաց իմացնէ, որպէս զի ուսուցիչը Պատժական դատարանի առջեւ իրեն արժանաւոր պատիժը ստանայ, հակառակ պարագային քահանան պատանեաց արձակում չտալ։ Խոստովանահօր բաղձանքը կատարուած կ՚երեւի, որովհետեւ աղջկան ծնողաց դատարանի ուղղած ամբաստանագրին վրայ, ուսուցչին դէմ քննութիւն մը բացուեցաւ դատական իշխանութեանց կողմէ, և երեք նմանօրինակ դէպքեր ալ յայտնուեցան։ Դատարանն ութ ամսուան խիստ բանտարկութեան եւ ամսուան մէջ մէկ օր ալ ծոմապահութեան դատապարտեց ուսուցիչը։ Դատավարութեան միջոցին հետաքրքիրներու խուռն բազմութեամբ դատասրահը լեցուած էր․ Վիեննական մամլոյ մէջ սաստիկ վէճ մը ծագած է, եւ շատեր կ՚պախարակեն խոստովանահայրն, որ կ՚երեւի թէ կրօնքի իրեն տուած իշխանութիւնը չարաչար գործածած է, ուսուցչին բայց մանաւանդ աղջկան պատիւը հասարակութեան հետաքրքրութեան նիւթ ընելով։

ԼՈՆՏՈՆԻ պաշտօնական շրջանակներուն մէջ Ֆաշոտայի խնդրին մասին, խիստ գաղտնապահութիւն կը տիրէ։ Անցեալ ամսոյ 29ին անգլ․բանակին ուղղուած եւ Սուտանի նորէն գրաւուած ըլլալուն լուրն հաղորդող պաշտօնագրին մէջ, Նեղոսի հովիտին

սահմանները մինչեւ Սոպատ գետն երկարած ըլլալը գրուած է. Սոպատ գետը Փաշոտայէն անդին է եւ Սպիտակ Նեղոսի հարաւային կողմը կ'իյնայ։ Լրագիրք այս կէտիս վրայ կը ծանրանան եւ որոշուած այս սահմանագծին քաղաքական կարեւորութիւն կուտան։ Լոնտոնի հայրենամոլ մամուլն, որուն պարագլուխն է Տէյլի Քրօնիքլ, բնաւ չեն ուզեր Փաշոտայի մէջ Մառշանի ձեռօք պարզուած ֆրանսական դրօշին նշանակութիւն տալ. կ'յայտարարեն թէ եռագոյն դրօշն այն կարեւորութիւնն ունի, ինչ կարեւորութիւն որ կրնայ ունենալ Բարիզի հրապարակներուն վրայ անգլիական տան կամ խանութին վրայ պարզուած անգլ. դրօշը։ Քիչնէր փաշային մէկ ուրիշ խօսքն ալ կ'յիշուի. երբ յաղթական փաշան Փաշոտայէն անդին եւ աւելի հարաւային կողմը անգլ. պահակախումբ մը հաստատել տուաւ, անմիջապէս հեռագրաւ Սիսիլ Րօտի հարցուցեր է «ե՞րբ դէպ ի վար պիտի իջնաս»։ Եթէ անգլեւգերման համաձայնութիւնն Աֆրիկէի հարաւարեւելեան մասին ճիշդ է, այն ատեն Րօտ երկար ատեն սպասցնել պիտի չտայ։

ՄԷՔՍԻՔԱՆԱՅ Սպանիացիք 200 հազար բէզէթաս նուիրած են Սպանիոյ վերադարձող հիւանդ զինուորաց։

ԲԻՉ ՇԱՏ ՄԱՆՕԹ է զրահաւորի մը շինութեան ծախքը։ Ինչ որ սակայն անծանօթ է, պատերազմական նաւ մը ընկղմելու համար գացած հազարաւոր փր.ներն են։ Ամերիկեան լրագիր մ'այս հաշիւը գտած է եւ շահեկան վիճակագրութիւն մը կը հրատարակէ սպանիական Վիզքայա զրահաւորին ամերիկեան Պրուքլինէ ընկղմելուն առթիւ։ 6 վայրկենի մէջ Պրուքլին թշնամի զրահաւորին վրայ արձակած է, 144 ութմատ կրենատ ռումբեր, որուն մէկ հատը կ'արժէ 280 տոլար. 65 վեցմատ ռումբ, իւրաքանչիւրը 105 տոլարի, 12 պարզ ռումբ հատը 5 տոլարի եւ 400 ալ 3½ տոլար արժողութեամբ նետուած։ Ամբողջ ռումբերուն գումարն է 43,385 տոլար, որ Փր.ի հաշուով կ'ընէ 217,000 Փր.։ Պէտք է նկատի առնուլ թէ Վիզքայայի շինութիւնը 14 ամիս տեւեց, իսկ ընկղմումը 6 վայրկեան։

ՊԻԶՄԱՐՔԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐԻՆ խնդիրն իր վերջնական լուծումը գտաւ։ Շթութկարտի մէջ հաստատուած Կոտա գրավաճառատունը, գերման թերթի մը մէջ պաշտօնապէս յայտարարել տուած է թէ վերջին միացորդ ձեռագիրն ընդունած է եւ ի մօտոյ պիտի հրատարակէ Պիզմարքի յիշատակագրերն, որուն բնագիրն հանգուցեալ Երկաթեայ Նախարարապետն ինքն իր ձեռօք սրբագրած եւ դասակարգած է։ Բացի քանի մը կենսագրական սխալներէ եւ թուականներու տարբերութենէ, ձեռագիրն ուրիշ փոփոխութիւն մը կրած չէ, եւ ո՛չ ալ ընդարձակուած կամ կրճատուած է։ Հրատարակութիւնն յառաջիկայ Նոյեմբեր ամսոյն պիտի սկսի. երկու հատոր պիտի կազմէ, իւրաքանչիւրը 400 երես պիտի պարունակէ եւ Ֆրետերիք Գ. կայսեր մահուամբ պիտի վերջանայ։

ԱԹԷՆՔԷՆ կ'ծանուցուի թէ Սունիոնի մէջ կատարուող հնագիտական պեղումները սքանչելի արդիւնք տուած են. Սունիոնի մէջ գտնուած եւ Պարոսիկներէն մասամբ պրուած Աթենասի մեհեանը երեւան ելեր է։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պանտրմայի Գայմագամ անուանուեցաւ Խսկիճէի նախորդ գայմագամ Թահիր էֆ.։

Տէնիզլիի Նախագահ Ատենի պաշտօնական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Տիւրացոյի նախագահ Ատենի նախագահ Իպրահիմ Հիւսնի էֆ.։

Կարնոյ նահանգին Աւետարակի դատարանի նախագահ անուանուեցաւ Ուրֆայի առեւտրական դատարանին նախագահ Րաթիպ էֆ.։

—Իւլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ եկամտական նախարարութեան ժողովին անդամ եւ Ա. քարտուղար Աթա պէյի, Պէյլէրպէյութեան աստիճան՝ Խոտապէյի կառավարիչ Սապիթ փաշայի եւ Սանիէի աստիճան՝ Իսդէրն հեռագրական ընկերութեան Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչ Հէքիմեան էֆ.ի։

—Օսմանիյէ ականակուռ պատուանշան տրուեցաւ Եգիպտոսի Խտիվին եղբօր՝ Մէհմէտ Ալի փաշայի։

Ա. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ երկաթուղեաց միացման գիծերուն շինութեան ընդհ. տնօրէն Մ. Քասրի, Բ. կարգի Մէճիտիյէ՝ Մալիէի ժողովոյ դիւանին տնօրէն Խալիս պէյի, եւ Իսդէրն հեռագրական ընկերութեան Միջերկրականի կայարաններուն տնօրէն Մր. Հանտերսընի։

Իֆթիխարի շքանշան տրուեցաւ Ատանայի նահանգին ոստիկաններէն Յակոբ Ֆէքրի էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

«Երէկ, Եշ., անգլ. նորընտիր դեսպան Սըր Նիքոլա Օ'Քոնոր, իր դեսպանական յանձնարարագիրը մատուցանելու համար, իր հետեւորդ պաշտօնատարներով եւ սովորական արարողութեամբ, Կայս. Պալատ երթալով, պաշտօնապէս պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։ Յետոյ դեսպանն եւ իր հետեւորդք, բստ սովորութեան, Բ. Դուռն երթալով, այցելութիւն տուին Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց Նախարարին։»

Ինչպէս պաշտօնական զեկոյցով ծանուցուած է, անգլ. դեսպան Սըր Օ'Քոնոր, երէկ առաւօտ, իր հետեւորդներով, Թարապիայէ Իմճէն շոգենաւով Տոլմա-Պահճէ ելաւ եւ ընդունեցաւ Խարիճիյէի արարողապետ Իպրահիմ պէյի կողմէ։ Յետոյ պալատական քառաձի կառքով մը կայս. պալատ գնաց։ Դեսպանին հետեւորդք, իրենց համազգեստներն հագած, պալատական կառքերու մէջ նստած էին։ Դեսպանը, Կայս. Պալատ հասնելուն, ընդունեցաւ արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշայէ, եւ քիչ մը հանգիստ առնելէ վերջ, պատիւ ունեցաւ Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայանալու։ Այս պաշտօնական ընդունելութեան ներկայ էին կայսերական Պալատան բարձր պաշտօնատարք։ Դեսպանն Անգլիոյ Թագուհւոյն ինքնագիր նամակը մատոյց Վեհ. Սուլթանին եւ պարագային յարմար բանախօսութիւն մ'ըրաւ, որու պատասխանեց Ն. Կ. Վեհափառութիւնը։ Սըր Օ'Քոնոր ապա, բստ սովորութեան, իր հետեւորդները ներկայացուց, եւ յայտնելէ յետոյ թէ պաշտօնին սկսած է, իր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց. ապա նոյն հանդէսով Կայս. Պալատէն ուղղակի Բ. Դուռը գնաց, ուր զինուորական պատիւներ եղան իրեն, մինչ զինուորական երաժշտաց խումբ մը անգլ. քայլերգը կ'ածէր։ Արտաքին գործոց Նախարար Թէվֆիգ փաշա, ընդունելութեան սրահին մէջ, Մեծ-Եպարքոսին ծանօթացուց անգլ. դեսպանն ու իր հետեւորդները։ Դեսպանը, պատուասիրուելէ վերջ, Բեպայի դեսպանատունը վերադարձաւ, ուր քիչ մը վերջը Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին փոխադարձ այցելութիւնն ընդունեց։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ դեսպանատունն, որ բաց կանաչ ներկուած է, արտաքին եւ ներքին նորոգութեանց առարկայ եղած է։ Դեսպանատուն տանող ճամբան գրէթէ բոլորովին նորոգուած եւ թփուտք գետինները տախտակորմով ծածկուած են։

—Վիլհէլմ կայսեր մեծ սխոուպետն եւ իր երկու ընկերները նախընթաց օրը դեսպանատան Լորըլէյ պահակ շոգենաւով ուղեւորեցան Պէրութ։

— Գերման նշանաւոր նկարիչներ եւս ի մօտոյ ուղեւորութիւն մը պիտի կատարեն Սուրիոյ մէջ։

—Կայս. պալատան նկարիչ Մանաս էֆ. Գերմանիոյ կայսեր մանրանկար կենդանագիրը գծած է, որ հրաշակերտ մ'է, կ'ըսուի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Բստ այգ աղբիւրէ տրուած տեղեկութեանց նայելով, Հելլէն կառավարութիւնը խնդրեր է Բ. Դռնէն փութացնել սահմանագլխի ամրացեալ պահականոցներուն շինութիւնն, որք արդէն սկսուած են։ Հելլէն կառավարութեան այս ձեռնարկի նպատակն է բոլորովին ջնջել աւազակախումբերն, որք Թեսալիոյ մէջ ապաւէն չգտնելով՝ սահմանագլխէն անդին կ'անցնին։ Աւազակախումբերուն մեծ մասն արդէն ջնջուած եւ երեւան ելնող նոր հրոսակներն ալ խստիւ կ'հալածուին Յունական կառավարութեան կողմէ։ Բայց ըստ որում աւազակները կրնան օսմ. հողը փախչիլ, երկու կառավարութեանց միջեւ համախորհուրդ ձեռք առնուած են միջոցներ, որք նպատակ ունին այդ տեղերը մաքրել աւազակութեան պատուհասէն։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Անգլ. Արմսդրոնկի գործարանին կողմէ երեք ներկայացուցիչք, որք վերջերս Պոլիս եկած էին, ծովային նախարարին առաջարկած էին շահաւոր պայմաններով հոգալ օսմ. նաւատորմին վերակազմութեան համար պէտք եղած պատերազմական նիւթերը։ Հասան փաշայի հրամանաւ, ձեռնհաս սպաներէ կազմուած էր Յանձնաժողով մը, որուն հետ Արմսդրոնկի ներկայացուցիչք սկսան այցելել Օսմ. մարտանաւերը, քննել թնդանօթները, ծովառումբերն (Թօրփիլ) եւն։ Մոնիդէօրի տեղեկութեանց նայելով, անգլ. ճարտարագէտք քիչ թերութիւն գտեր են մանաւանդ զրահաւորներու թնդանօթներուն նկատմամբ, զորս մանրակրկիտ ուշադրութեամբ քններ են։ Նաւատորմին քննութիւնն աւարտած ըլլալով, անգլ. ճարտարագէտք մանրամասն տեղեկագիր մը պիտի մատուցանեն, որոյ վրայ ի հարկին բանակցութիւնք պիտի սկսին Ծովային Նախարարութեան եւ Արմսդրոնկի գործարանին միջեւ։

ԱՐՋԱՌԱՏ ԵՒ ՇԻՇՈՒԿ.— Արջառախտի բուժիչ շիճուկին մեծաքանակ պատրաստութիւնը կ'շարունակուի մանրէաբանական Հաստատութեան մէջ։ Տքթ. Նիքոլ արդէն Կայս. կառավարութեան տրամադրութեան տակ դրած է հազարէն աւելի դեղաչափ (տօզ)։ Կայս. Իրատէի մը կ'սպասուի արջառական ախտաբուժութեան մէջ մուծանելու նորահնար բուժիչ շիճուկը։

ՖՐԱՆՍ. ԴԵՍՊԱՆ Մ. Քամպոն վաղը Պրուսա պիտի ուղեւորի՝ զբօսական պտոյտ մը կատարելու։

ԿԱՅՍ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ զինուորական վարժարանին այն ուսանողք, որք այս տարի վկայական պիտի ստանան, երկու տարի պիտի ծառայեն գերման ուսուցիչ Ռայտըր պէյի հիւանդանոցին մէջ, օսմ. զօրաբանակները ղրկուելէ առաջ։

ՍԸՐ Ա. ՊԱՐԹԼԷԹԻ ԽՈՇՈՐ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ.— Սըր Ա. Պարթլէթ երեք խոշոր ծրագիր մատուցած է Կայս. կառավարութեան, մենաշնորհ խնդրելով. 1. Մեծ ծառուղւոյ (պուլվառ) մը շինութիւնն, որ Բ. Դռնէն մեկնելով պիտի յանգի մինչեւ Թագսիմ։ Այս ճամբուն վրայ պիտի երթեւեկէ ելեկտրական թրամուէյ մը։ Զուգահեռական երկու կամուրջներ պիտի շինուին, մին՝ ոտքով գացողներու եւ միւսն ալ կառքերու, գրաստներու համար։ Այս երկրորդ կամուրջին երկու կողմը պիտի շինուին խանութներ, ճաշարաններ, սրճարաններ եայլն։ Ծախքն 3 միլիոն ոսկի գնահատուած է։ 2. Բովանդակ մայրաքաղաքիս լուսաւորումն ելեկտրական լուսով, շարժիչ զօրութիւն արտադրող մեծ գործարանի մը շինութեամբ, որ իր ամբողջացուցիչ մասերը պիտի ունենայ արուարձաններուն համար։ 3. Իզմիրի եւ Սելանիկի լուսաւորումն ելեկտրական լուսով, բազմաթիւ հանրօգուտ ձեռնարկութեանց մենաշնորհով, որոց գործադրումը 20 միլիոն ոսկւոյ կլորիկ գումար մը կ'պահանջէ։ Այս խոշոր ծրագիրներն այժմ կ'ուսումնասիրուին ձեռնհաս պաշտօնատանց մէջ։ Պատասխան մը պիտի տրուի Սըր Աշմէդի, երբ վերադառնայ Եւրոպայէ ուր գացած է ապահովել այս ձեռնարկութեանց դրամական մասն եւ կազմել հզօր խմբակ մը, որ զանոնք պիտի գործադրէ։ Բայց աստի, անգլիացի եւ գերմանացի դրամատէրներու խմբի մը կողմէ ներկայացուցիչներ կ'սպասուին մայրաքաղաքս, զանազան մենաշնորհներ ստանալու համար, զոր օրինակ, քարափներու, նաւահանգիստներու եւ այլ շինութիւն։ Դեսպանատանց ոմանց կողմէ այս մասին արդէն նախնական ձեռնարկներ եղած են, որոց նպաստաւոր պատասխան տրուեր է Բ. Դռնէն։ Ուրիշ անգլիացի մ'ալ, Գերմանի մը հետ համաձայնութեամբ, մայրաքաղաքս գեղազարդելու մենաշնորհ խնդրած է, հանրային պարտէզներու հաստատութեամբ, հանդերձ աւազաններով, լայն պողոտաներով, եւ այլն։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մէջ, ակզանաւորներէ եւ վաճառականներէ բաղկացեալ ընկերութիւն մը կազմուեր է Սելանիկի ծովածոցին մէջ նաւագնացութիւն մը հաստատելու համար։ Այս ընկերութիւն ի մօտոյ իր խնդրագիրը պիտի մատուցանէ ձեռնհաս պաշտօնատան, եւ արդէն կ'պատրաստուի շոգենաւեր գնելու, նախապատուութիւն տալով Գերմանական գործարաններու արտադրութեանց....

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ.— Իտալիոյ, Ռուսիոյ եւ Անգլիոյ դեսպանք ԳՇ օրը ֆրանսական դեսպան Մ. Քամպոնի հետ գումարում մ'ունեցան Ֆրանս. դեսպանատան մէջ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվ Աբպաս Հիլմի փաշա եւ իր եղբայրը, Կայս. Թիկնապահ Պէհճէտտին պէյի հետ, երէկ Պարսկական դեսպանատունն երթալով, այցելութիւն տուին Միրզա Մահմուտ Խանի, եւ յետոյ Էյուպի մզկիթը գացին։

ՊԵԼՃԻԱԿԱՆ դեսպանն, երէկ Բ. Դռնէն երթալով, արտաքին գործոց նախարարը տեսնել ուզեց, բայց Ն. Վսեմութիւնը բացակայ ըլլալով, դեսպանն իր այցետոմսը թողուց, եւ ապա այցելութեան գնաց պարսկական դեսպանատունը։

ԽԱՍԳԵՒՂԻ ՈՃԻՐԸ.— Խասգեղի Աբապահըլար թաղին բնակիչներէն Րաշիֆ էֆ. անուն թուրք մը անցեալ ԲՇ. օրէն ի վեր անյայտացած էր։ Տեղւոյն հրէական դպրոցին ուսանողներէն մին, խաղցած պահուն, դպրոցին գետնայարկի տախտակամածին ճեղքուածէն տասն փարանոց մը վար կ'ձգէ, եւ հանելու աշխատած միջոցին՝ կ'տեսնէ որ տակի նկուղին մէջ խոշոր ծրար մը կայ։ Իսկոյն իմաց տրուելով, խուզարկութիւն կ'կատարուի եւ վերմակի մէջ փաթթուած կ'գտնուի Րաշիֆ էֆ.ի մարմինը, պարանոցէն խեղդամահ փաղոտուած։ Բերայի ոստիկանութեան հրամանատար Հիւսէյին փաշա եւ Տքթ. Լուիճի պէյ իսկոյն ոճրին վայրը կ'փութան, եւ յետ քննութեան կ'ձերբակալեն նոյն հրէական դպրոցին երկու թուրք պահապանները, Հասան եւ Մէհմէտ։ Հասան, հարցաքննուած պահուն, թէեւ ի սկզբան կ'ուրանայ, բայց յետոյ կ'խոստովանի թէ ԳՇ. գիշեր, ժամ 3ին, հրէական դպրոցին փողոցի կողմի վանդակապատն բաց ըլլալը տեսնելով, ներս մտած եւ հոն հինգ հրեայ ու դիակ մը տեսած էր։ Հոն իբր թէ հրեաներն, իր վրայ յարձակելով, մահու սպառնալիք ըրեր են, եթէ տեսածն իմաց տայ ոստիկանութեան, եւ ի վարձ իր այս լռապահութեան, 2 ոսկի եւ 30 մէճիտիէ տուեր եւ խոստացեր են ուրիշ դրամական նուէրներ ալ տալ, եթէ գաղտնապահ ըլլայ. յետոյ դիակը վերմակի մը մէջ փաթթելով նկուղը նետեր են։ Այս խոստովանութեան վրայ, երեք հրեաներն եւս ձերբակալուեցան, զորս մատնանիշ ըրած էր Հասան։ Ասոնք են հրէական դպրոցին մէջ սպասաւոր Եասէֆ, երիզագործ Իսագ եւ Նպարավաճառ Սապաթի։ Սպանեալ Րաշիֆ էֆ. ԳՇ. գիշեր ածխավաճառ Մուսթաֆայի հետ մզկիթէն վերադառնալէ վերջ, այլեւս երեւան չէ ելեր։ Րաշիֆ էֆ. տոկէպ կ'տեսնուէր գիշերապահ Հասանի հետ որ, բստ ամենայն հաւանականութեան, ոճրին հեղինակն է, քանի որ գիտէր թէ Րաշիֆ էֆ. վրան կ'պահէր իր դրամը։ Եւ արդարեւ Հասանի վրայ խուզարկուած պահուն, արեան բիծեր տեսնուած եւ վիզէն կախուած քսակի մը մէջ ալ բաւական դրամ գտնուած են։ Սպանեալին մայրերը Նպարավաճառ Սապաթիի խանութէն գտնուած ըլլալով, ասոր ալ մեղսակցութիւնն հաստատուած է։ Ձերբակալուած է նաեւ ածխավաճառ Մուսթաֆա։ Այս սպանութեան շարժառիթն է գողութիւն։ Արեան հետքերը ջնջելու համար ցեխ քսուեր է տախտակներուն վրայ։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարար Մահմուտ Ճելալէտտին փաշա երէկ վերստին այցելէ անցաւ Մեծ-Շուկայի շինութիւնները։

ԱՌԵՒԱՆԴՈՒՄ.—Արդէն ծանուցինք թէ Իզմիրցի մեծահարուստ նաւատէր Տափոտ Ֆէրքուհի կրտսեր զաւակը լեռը տարուած, բայց յետոյ ազատ արձակուած էր։ Այս ազատման պարագայ օտալէս կ'պատմուի։ Առեւանգող երեք աւազակներէն երկուքն երբ հեռացած էին, պատանին Ֆէրքուհ իր քով գտնուող աւազակը կ'համոզէ որ զինքն իր հօր տանի, խոստանալով վարձատրել տալ զինքն եւ իր հօր գործերուն մէջ պաշտօն մը գտնել իրեն, մինչդեռ պահանջուած փրկանքն եթէ երբեք առնեն իսկ, յետոյ պիտի հալածուին եւ ձերբակալուին։ Աւազակն համոզուելով, յանձնէտա իր երկու ընկերաց, պատանին իր հօրը կ'վերադարձնէ։ Այս համոզեալ աւազակ այժմ ձերբակալուած է, եւ իր ընկերներն ալ կ'փնտռուին։

ՍԵՐՎԷԹ իր այս շաբթու թիւով կը հերքէ Շիմէ իշխանուհւոյն Պոլիս եկած ըլլալը։

ԻԶՄԻՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.— 3 Հոկտ. Ծախուեցաւ 100,000 կենդինար խաղողին, 2-3 ղրշ. պակաս նախորդ շաբթուան գինէն։ Ամէն օր նոր բերքէն առատ ժամանմունք տեղի կունենան։ Ափիոնի հրապարակը շատ բանուկ եղաւ, բայց քանի մը արտածողք ետ կեցան իրենց գնումներէն, վաճառորդներուն պահանջած տարապայման գիներուն պատճառաւ։ Ծախուեցաւ 63 կողով, 92-95 ղրշ.ի։ Հասան 930 կողով։ Գարիի հրապարակը հանդարտ է. վաճառումն հազիւ 100,000 գրիւի կ'հասնի, 13-47½ ղշ.ի բստ տեսակին։ Պատրաստ՝ 140,000 գրիւ։ Բակլայ կ'փնտռուի. ծախուեցաւ 6000 պարկ, 32½-33 փր. օխան։ Ցորենի գինը բարձրացաւ 88 փր.ի օխան։ Ջաղացներէն մեծ մասը ատենէ մ'ի վեր կ'պարենաւորուին ի Տէրինէէ։ Երկարաւէ երաշտութիւնն ի կորուստ կ'մատնէ ձիթապտղի բերքը։ Ծախուեցաւ 3000 կենդինար ձէթ, եւ 200 տակառ ալ Ռուսիոյ համար, օխան 6½ ղշ.ի։ Ձեռքերնին ապրանք ունեցողները կ'դժկամակին ծախել։ Դեղին մեղրամոմը կ'փնտռուի. 2000 օխա ծախուեցաւ 19½—19¾ ղրշ.ի։ Չամիչի վրայ կարեւոր գործեր կ'ըլլան։ Սուլթանիէ տեսակէն ծախուեցաւ 10978 պարկ կամ 27400 կենդինար, 4½—6²³⁄₁₀ ղշ.ի օխան, բստ որակին։ Բերքի սկիզբէն ի վեր 254,500 կենդինար ղրկուած են Իզմիր եւ 214,000ը ծախուած։ Պատրաստ 40,000 կենդինար։ Ռաղաքիի գինը 15—20 փր. անկում մը կրեց անցեալ շաբթուան գիներուն վրայ։ Ծախուեցաւ 2000 կենդինար, 165—240 ղրշ.ի, բստ տեսակին։ Սեւ չամիչ ծախուեցաւ 3000 պարկ, 46—49 ղրշ. կենդինարը։ Ցարդ հասած է 11464 բեռ. թուզ, մինչ անցեալ տարի 50,268 բեռ հասած էր այս ատեն։ Թուզերը միշտ գնող կ'գտնեն 200էն մինչեւ 500 ղրշ.ի, բստ տեսակին։

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ԹՂԹԱԲԵՐ

ՏՐԷՅՖԻՒՍԵԱՆ ԽՆԴԻՐ.— Կոլուա կը ծանուցանէ թէ Էսդէրհազիի յայտնութիւնները տպուած վերջերը Լոնտոնի մէջ պիտի հրատարակուին անգլերէնով։—Ընդհ. դատախազ Մանոյի եւ դատական նախարար Սարիէնի միջեւ կատարեալ համաձայնութիւն գոյացած է։ — Լիպը Բառօլ կ'հաւաստէ թէ ստակով ծախու պիտի առնուի Էսդէրհազիի լռութիւնը։ — Կը յայտարարեն միանգամայն թէ Բիքառ անպատճառ զինուորական ատենին առջեւ պիտի քաշուի, Տէրութեան գաղտնիքները հրապարակ հանած ըլլալու ամբաստանութեամբ։

—Օռօռ լրագիրը կը յայտնէ թէ, սուտ է Բազի ախ. Գլամի Հասմ գացած ըլլալուն լուրը, եւ Պրէսթ կը գտնուի։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Բեքինի եւրոպական դեսպանք հաւաքական ծանուցագրով մը չինական կառավարութենէն պահանջեցին Եւրոպացիները պաշտպանել, եւ խստիւ պատժել վերջին դէպքերուն հեղինակները։

—Բեքինի մէջ կացութիւնն այնպէս ձգտեալ է, որ ժամէ ի ժամ ծանր անկարգութիւններ կրնան տեղի ունենալ։ Այս պահուս Բորդ-Արթուրէն, 30 ռուս խազախներու ջոկատ մը, եւ Ուէյ-Հայ-Ուէյէն ալ անգլիական մաս մը ծովային զօրքեր Բեքին հասած են ի պաշտպանութիւն իրենց դեսպանատանց եւ ազգակցաց։ Արդէն Գերմանիա ալ այս ընթացքին հետեւած է, եւ ծովակալ Տիտրիխս Թաքու ցամաք հանած է գերման ջոկատ մը, եւ անմիջապէս Բեքին ղրկած է։

—Կէս պաշտօնապէս հաստատուած է թէ կայսրը մեռած է Սեպտ. 21ին։ Շանկայի մէջ լուր տարածուած է թէ Անգլիա ազդու միջոցներ ձեռք պիտի առնէ Չինաստանի ներկայ դրութեան դէմ։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Լի-Հունկ-Չանկ եւ Եունկ-Լու ձերբակալուելով դատի պիտի քաշուին վերջին դէպքերուն համար։ Քուանկ-Դունկ, Քուանկ-Սի, Հու-Նան եւ Զու-Շուան գաւառներն ապստամբած են. բոլոր փոխարքայք չեն ուզեր նոր կառավարութեան ոյժ տալ. նոյն իսկ Բեքինի մէջ վտանգաւոր շարժում մը անհաւանական չէ։ Կ'ըսուի թէ Քան-Եու-Վէյ փոխարքային քով կայսեր կողմէ գրուած թուղթ մը կ'գտնուի՝ Անգլիոյ օգնութիւնը խնդրելու համար։

—Ի զգուշութիւն Բեքինի մէջ պատահելիք դէպքերուն, ռուսական եւ անգլիական տորմիղը Թաքու հասած եւ հոն խարիսխ նետած են։ Ծովակալ Տէրսահի հրամանատարութեամբ ամերիկեան զրահաւոր մը Մանիլայէ ճամբայ ելած է դէպի Թաքու։ Պէրլինէր Դակպլադ կ'ծանուցանէ թէ գերման զրահաւոր մ'ալ Քիաօ-Չէուէ Թաքու խրկուելու որոշում տրուած է։ Չի կարծուիր թէ գերման զինուորները ցամաք ելնեն։ Չինու կայսեր մասին ստոյգ տեղեկութիւններ չկան. Մայր-կայսրուհին միայն Խնամակալ անուանուած է եւ չի գիտցուիր թէ կայսեր յաջորդն ո՞վ պիտի ըլլայ։

—Եւրոպական դեսպաններուն ազդու բողոքներուն վրայ, Բեքինի մէջ խաղաղութիւնն հաստատուեցաւ։ Բեքին հանդարտ է։ Չէնկ-Էի-Եամէն դեսպաններու պահանջմներուն պաշտօնապէս զոհացում տուաւ։ Խաղաղութեան պահպանման համար, բազմաթիւ ջոկատներ Բեքին բերուեցան եւ «Լուսոյ հանդէսներուն» (Չինական տարեգլուխ) առթիւ դէպք չպատահեցաւ։ 8 խռովարարներ հրապարակաւ կախուեցան ճիշդ այն տեղն, ուր Եւրոպացւոց վրայ յարձակած եւ ցոյցեր ըրած էին։ Վզերնուն վրայ տախտակ մը կցուած էր, որուն վրայ չիներէն գրուած էր. «Պատժուած Եւրոպացւոց վրայ յարձակման համար։»

—Իդօ մարքիզը Բեքինէ մեկնած է. կ'հաւաստուի թէ իր պաշտօն յաջողած չէ։

ԳԱՀԻՐԷԷՆ կ'տեղեկագրուի թէ Քիչնէր փաշա, Փաշոտա հասնելուն, տեսեր է թէ Մառշան քաղքին մօտ գտնուող կղզին գրաւած եւ հոն հաստատուած էր։ Կղզիէն ելնելու մասին՝ Մառշանի բացասական պատասխանին վրայ, Քիչնէր անմիջապէս ցամաք ելնելով անգլեւեգիպտական դրօշը պարզել տուեր է. ցամաքի հետ ունեցած հաղորդակցութիւնն եւ անոր ցամաք ելնելուն ճամբան կտրեր է։ Մառշան ընդդիմութիւն չէ ըրեր Քիչնէր փաշայի ըրածներուն, որով հիմա կղզին մէջ բանտարկուած է եղեր։

—Բարդամալթէ կ'ծանուցուի թէ Դէբրիալ զրահաւորն հրաման առած է մեկնելու պատրաստ վիճակի մէջ գտնուիլ։ Կ'ըսուի թէ գաղտնի հրահանգներ առած է եւ այս շաբթու առնելէ վերջ, Խաղաղական Ովկիանոս պիտի մեկնի։

ՆԷՅԷ ՖՐԱՅԷ ԲՐԷՍԷ Համէ կ'իմանայ թէ Լէոն ԺԳ. Պապը մտադիր է ի մօտոյ հրատարակել լատիներէն տաղ մը, ի յիշատակ Էլիզապէթ կայսրուհւոյն։

[Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, 5 Հոկտ.]

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Տրէյֆիւսի դատը

ԲԱՐԻԶ, 6 Հոկտ.—Վերաքննիչ Ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Մ. Լէօպ՝ Տրէյֆիւսի դատին մէջ, խորհրդատու տեղեկաբեր կարգեց զՄ. Պառ, որ Վերաքննիչ Ատենի ամէնէն երիտասարդ խորհրդատու անդամներէն մին է։ Բարիզ ծնած է 1850ին. իրաւագիտութեան վարդապետ, Մարսիլիոյ ընդհ. դատախազի փոխանորդ եղած է 1879ին, յետոյ 1884ին ընդհ. դատախազ. 1888ին դատական նախարարութեան քաղաքային գործոց տնօրէն եւ 1892ին վերաքննիչ Ատենի խորհրդական անդամ։

ՎԻԷՆՆԱ.— Կաթոլիկ կուսակցութեան պետ Պառոն Տիբաուլի պաշտօնապէս առեւտրական նախարար անուանեցաւ Տոքթ. Պէրնրէյթըրի տեղ։ Այս անուանում լաւ ընդունելութիւն գտաւ լրագրաց մեծ մասին կողմէ, որք այս անուանում նշան մը կ'համարին թէ Թունի դահլիճին դիրքն ամրապնդուած է։

—Պետական պայմանագրին առաջին ընթերցման վիճաբանութեան միջոցին յետոյ, Խորհրդարանը մասնաւոր յանձնաժողովին ղրկեց Պետական պայմանագրին ծրագիրը։

ՍՈՖԻԱ.— Բացարձակապէս կ'հերքուի այն լուր թէ նախարարապետ Մ. Սթոյլօֆ պիտի հրաժարի եւ իրեն պիտի յաջորդէ Մ. Ռատոսլավօֆ։

ՊԵՐԼԻՆ, 6.— Գերմանական Կէֆիռն եւ Քորմորան յածանաւերը Քիաօ-Չէուէ Շանկայ մեկնեցան. Քայզերին Աւկուստա յածանաւն ալ Թաքու հասած է։

ԼՈՆՏՈՆ.— Քիչնէր փաշա Գահիրէ հասած է։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Ռուսիոյ Սերպիոյ մէջ բանած ընթացքին պատճառաւ Միլան թագաւոր պիտի ստիպուի մեկնիլ, եւ Վլատան Գեորկէվիչի նախագահութեան ներքեւ գտնուող արդի դահլիճն ալ պիտի հրաժարի։

ԲԱՐԻԶ.—Փաստաբան Լապորի ընդհանուր դատախազին եւ պատերազմական նախարարին մէյ մէկ նամակ գրելով, կարեւոր խնդրոյ մը համար Գնդ. Բիքառի հետ տեսակցութիւն մը խնդրեց։

ՄԻՀՐԴԱՏ Ն. ՊԱՐՕՆԵԱՆ

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ՊԷՏՔ Է ՊԱՐԵԼ

[illegible]

Ինքնայատուկ դրութեամբ իր տեսակին մէջ այս առաջին գիրքը կ'ծախուի ամէն հայ գրավաճառաց քով եւ մասնաւորաբար Պալի-Փաշա, Պարոնեան գեղարդ, հեղինակին քով։ Գին 5 ղրշ։ Հասոյթէն 10 %ը Դուժ-Գափուի չորից Թաղից Աղքատախնամին յատկացեալ է։ Հեղինակը պատրաստ է մասնաւոր դասախօսութիւն ընել փափաքողներուն։ 7—2

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱԳԻՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ.Ո.	24 15
Ամէնէն բարձր գին	»	24 16
Ամէնէն վար գին	»	24 13
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	108 —
Ամէնէն բարձր գին	»	108 1/8
Ամէնէն վար գին	»	107 7/8
ԲԱՑՈՒՄ 25 Սեպտ.		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ.Ո.	24 14
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	107 7/8
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	Օ.Ո.	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	Փր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ Օթոմ.	Օ.Ո	9 23
Երկրագործական Պանքա	»	8 30
Սօսեթէ Շամպ [illegible]	[illegible]	3 11
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	[illegible]	3 03
Թրամուէյ [illegible]	ղր.	700 —
» [illegible]	»	240 —
» պարտամ.	»	497 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	304 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	463 50
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Քանտոլիտէ մէկ օրուան	Օ.Ո.	— 65
» ութ օրուան	»	2 —
Ռումէլի Երկթղ.	Փր.	— —
» մէկ ամսուան	»	— —
ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ		
20 Ֆրանքնոց	ղր.	87 25
Անգլիական ոսկի	»	110 10
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 10
Ֆլորին	»	51 05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107 34
Մէթալիք	»	97 20
Ռուպլ Թղթադրամ	Օ.Ո.	8 54
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս	ղր.	109 35
Բարիզ 3 »	Փր.	22 96¼
Ֆիորին [illegible]	»	10 86¼

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՍԱԿԱԳԻՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Հոկտ.		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա.Ո.	47 —
» » » Գ.	»	26 —
» » » Դ. բաց.	»	22 —
» » » Դ. գոց.	»	22 06
Փոխառութիւն Գառանթիա	»	82 50
» Օսմ. 3½ %	»	101 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	14 87
Ատրինի երկաթուղի	»	10 63
Եգիպտական միացեալ	»	109 75
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	109 81
Հելլենական 5 %	»	38 50
Մոնոբոլ Հելլենական 4 %	»	43 25
Ռանթ » 4 %	»	31 25
Պուլկ. Փոխառ. 6 % 1888	»	94 —
» նոր » 6 % 1892	»	92 25
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 45
Դրամադեղչ	»	3 —
ՊԵՐԼԻՆ, 6 Հոկտ.		
Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	98 40
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	111 40
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97 70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 24
ԲԱՐԻԶ, 6 Հոկտ.		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. բաց.	ղր.	22 35
» գոց.	»	22 40
» » » Բ.	»	42 50
» » » Գ.	»	26 40
Օսմանիյէ	»	404 50
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	104 50
Օսմ. Ռէժի	»	283 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	550 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	102 32
Քրէտի Լիոնէ	»	855 —
Պանք տը Բարի	»	955 —
Սուէզի [illegible]	»	3693 —
Իտալական Ռանթ	»	92 37
Սպանիական արտաքին	Ա.Ո.	42 80
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 29½
Դրամադեղչ	»	2 —
ՎԻԷՆՆԱ, 6 Հոկտ.		
Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47 60
» Լոնտոնի վրայ	»	120 30
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	58 40
Օսմ. Ռէժի	»	130 50

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐՒՈՅ 2,981,236

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐՒՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ հրդեհի, աժան օգտակար ... ամէն ընկերութեանց ... իրենց դրամագլխոյ ... եւ իրենց պահեստի մթերքներուն ապահովութեամբ — Նաեւ երբ ... իրենց ... , միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ ... 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ջրգհեղեղէ եւ ... ապրանքներն և դրամածրարները ... պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 21 և 22 կը. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ միացեալ երեք Ընկերութեանց։

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ

ԿԵՆԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԱՇԽԱՐՀԻ ԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1842 ԻՆ Ի ՆԻՒ–ԵՈՐՔ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,314,000,000 ՖՐ ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃՐԼ.

1897 ՏԱՐՒՈՅ ՀԱՍՈՅԹՔ 280,600,000 ՖՐԱՆՔ

Այժմու ապահովագրութիւնն ... 4 միլիառ 853 միլիոն ֆրանք
Ցարդ ... 183 900,000 ֆրք

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ... ապահովագրութեան ... չունեցողներուն ...

[illegible]

ԳՈՐԾԱԾԱԿԱՆ ՍԱԿԵՐ. — Ապահովագրութեան ... 5 0/0 ... 10, 15, 17 և մինչեւ 18,39 0/0 կը. ևն.

Ընդհ. Գործակալ — Գործակալութեան վարիչ
Հ. ՏԸ ԱՆՏՐԻԱ — ԱԼՊԷՐԴ ՄԷՕԼՀԱՈՒԶԷՆ

Պոլիս, Պաղչէ-Գափու Իպլէր Պէյ Խան

Ընթացիկ հաշիւներ կ'բանայ և փոխարէն ... արժէթղթոց։

Թրանսական եւ օտար զանազան հրապարակներու վրայ շրջաբերական ... ՓՈՒԱՆԱԳԻՐԵՐ և ՎԱՐԿԱԳԻՐԵՐ։

Պորսայի հրամաններ կ'կատարէ կտրոններ կ'վճարէ։

Արժէթուղթեր կ'պահպանէ։

Ոսկի ... Ջէբի հաշուով։ ... ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ ... պայմաններով։ ... տէրերուն համար ՍԱԼՈՆ ունի։

ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։

Առեւտրական ... նամակներու և փոխանակագրերու ... մէջը կ'զանձէ։

ՊՈԼՍՈՅ ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։

Վաճառաց վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։

Վաճառք կ'ընդունի թէ՛ իրեն անպայման աւանդ՝ պարզ մթերքի ... և թէ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս կամ յարտասահման վաճառման համար։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. Ն ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ե՛ՒՐՈՊԱ

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պալվառ տէ ս'Իթալիէնի անկիւնը). Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն ... փոխադրուած են Նոտր-Տամ տէ Վիքթուար փողոց Թ. 42.

1898 Յունուար 1 ին ... երաշխաւորութեան ... է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր. Ապահովագրութիւն որ կ'բանի՝ 4,545,160,943 ֆր. Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898 ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897 էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000 է աւելի անդամ, որք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոց կ'պատկանի Ընկերութիւնն և որոց կ'վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Ներ ... են, եւ կամ ... չէք, ... Ընկերութեան ... թիւններ։ Օրինակի համար ... տեղեկութիւններ ուզեցէք ...

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԲԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնիչ-Պաշտպանութեան
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց, Վիքթորիա խան Ղալաթիա

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼ. 200,000,000 ՖՐ
ՊԱՀԵՍՏՔ 50,000,000 ՖՐ.
ԱՄԲՈՂՋ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
Հալլաճեան խան Գարաքէօյ, Կամարջըլըն Նոր
ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ կողմ, Ստամպօլ Հանի

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։

Փոխատուութիւն կ'ընէ արժէթղթոց վրայ։

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Արեւելեան միջեւ ...

Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ամէնեան	10500	Էլեբրիըն	3500
Բէլճիքեան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքասթրիան	9000	Ալէքերեան	2500
Ռիչըսէլֆիա	9000	Արմենիան	3500
Գոլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճորճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալգերիըն	2500
Ֆլորենթիան	8000	Լէսպիան	2000
Թէսալեան	3700	Մեծօ	900
Վոլմըրիան	3700	Օրեթօ	800
Ֆլաւիան	3700	Լիսպոն	800
Ծուղիան	3500		

«Ֆլավիըն» շոգ. Նաւ. Լոկրֆիլ օրէն Լիվըրփուլ կ'երթայ։

«Ալգերիըն» շոգ. Նաւ. Սթամպօլ, Լիվըրփուլէ կ'սպասուի ... վաճառքով դէպ ի 6 հոկտ.

... Գործակալ ...
ԷՏՎԱՐ ԼԱՅՄՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա

ՌՕՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA À ST PÉTERSBOURG

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ին Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է աւելի 100,000,000 ֆր.

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ Ընդհ. Գործակալութեան համար
Վ. ... (Հին Մուսթաֆա թեյք) ... ...

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	26,504,000
Տարեկան հասոյթ	»	58,937,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր տոկոսներով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գափու, Անանեանց խան, 20 և 21, 22

ԹԷ ՀԱՃՈՅՔ ԵՒ ԹԷ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

Մրջամ մարդիկ կան, որ ուրիշներուն մեծ ախորժակով ուտելը տեսնելով ա՛ն կ'զգան, և քանիներ, որ թէեւ սեղան կ'նստին, բայց իրենց ստամոքսէն վախնալով պատառ մը բան չկերած՝ տխուր տրտում ետ կը քաշուին։ Թշուառներն ինչպէս համարձակին ախորժակով ուտել, երբ անդամէն մեկնելէ վերջ ստամոքսնին կ'թթուի. Գլխի, կ'զգացուին (ծերբում) և կերածնին չկրնալով մարսել, անտանելի նեղութիւններ կ'կրեն։ Այս անձինք եթէ ամէն ճաշէ առաջ Տէժարտէնի ախորժաբեր գարեջուրէն 1—2 փոքրիկ խմեն, թէ՛ յոտ կ'ախորժին և թէ ստամոքսի ամէն հիւանդութիւններէ կ'փրկուին, ախորժակնին կ'բացուի, և կերածնին յուսով կ'մարսեն, ստամոքսնին չի թթուիր և ոչ ալ կ'պղտորի, քունին կ'կանոնաւորուի և նորոգուող կարգի այծ կ'առաջնան։ Փարիզ ... անձանց և ստամոքսի ցաւ ունեցողներուն կ'յանձնարարուի որ ... տարին գործածեն ստամոքսնին ... Տէժարտէնի գարեջուրէն գործածեն, որ ստամոքսնին առողջ պիտի պահէ։ Այս գարեջուրը «Էրքիւրէ տը Մոլթ Ֆրանսէ Տէժարտէն» անուամբ կ'ծախուի ամէն դեղագործներու, դեղավաճառանոցներու և մեծ նպարավաճառանոցներու մէջ։ ՏԷԺԱՐՏԷՆ անունը չկրող շիշերը կեղծ են։ 13—10

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տա եկ ն 7 մեծ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. Մ Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 ֆր. 6 ամս 20, 3 ամս 10։ Թղթա արի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքա։

Իւրաքանչիւր Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ. Ան որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ և ... ետ չեն տրուիր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ Կ. Պոլիս, Թ. 23. 25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (42)

ՔԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

—Այո՛ զաւակս, պատասխանեց Գառնիկերեան, կեղծ անտարբերութեամբ, որպէս թէ, ըսելիք խօսքը բնաւ ազդեցութիւն չպիտի ունենար Վարդենիի վրայ, Մրջոյնեան այս կիրակի այցելութեան պիտի գայ եղեր մեզ և չեմ ուզեր որ այս առթիւ կարեւոր անձ մը, թերութիւն նշմարէ մեր տան մէջ։

Հօրուն արտասանած վերջին պարբերութիւնն անբացատրելի հրճուանքով մը պարուրեց վշտաբեկ աղջիկն, որ յուզումին սաստկութենէն՝ նախ գունատեցաւ և վայրկեան մը վերջ սկսաւ ճառագայթել. Վերջապէս պիտի գար այն, որ առաջին տեսութեամբ խել խլած էր սրտին։

Տիկին Գառնիկերեան միջամտելով։

—Առանձի՞ն պիտի գայ արդեօք, հարցուց։

—Չեմ գիտեր, սակայն կ'կարծեմ որ Վահրամին հետ գայ, պատասխանեց Գառնիկերեան։

Տիգրան որ բուռն ատելութիւն մը կ'սնուցանէր Վահրամի նկատմամբ եւ միեւնոյն ատեն գիտէր որ մայրը դեռ չէր դադրած անոր համակրելէ, երիտասարդին վարկը կոտրելու առիթ մ'ես գտած ըլլալով։

—Լսեցի՞ք Վահրամին խայտառակութիւններն բաւ.։

—Երեք հազար ոսկի կորսնցուցեր է անցած գիշեր, ա՞ն ըսել կ'ուզես հարցուց Գառնիկերեան։

—Ոչ, պատասխանեց Տիգրան, անոր այժմէութիւնն անցաւ, անկից թարմը կայ հիմա . . . ։

—Ի՞նչ կ'ըսէք, ընդմիջեց Նեկտար, աչքերը խոշոր խոշոր բանալով, երեք հազար ոսկի՞ կորսնցուցեր է։

—Քանի՛ երեք հազար, յարեց Տիգրան, եւրոպական չլար մը քիթէն բռներ է, հաւի պէս կ'փեթտէ կոր զինք։

Տիկին Գառնիկերեան, որ արծաթասիրութեան ախտէն բռնուած՝ Սրբութեանց անկումէն աւելի ատոնց հարստութեան փճանալը կ'ողբար։

—Աստուծոյ սիրուն ըլլայ, բան մը ըրէք սա տղուն, ըսաւ, ամուսնոյն աղաչելով։

—Ալ ոչնչանալուն ճամբան բռնած է. ի՞նչ կարելի է ընել, յարեց Տիգրան, հայրը կանխելով. անցած գիշեր ոսկիալի կոխ մ'ըրեր են խաղին զրուցին և իշխանութեան միջամտութիւնն հարկ եղեր է զիրենք հանդարտեցնելու համար։

—Ցաւալի՛, մըլմաց Գառնիկերեան գլուխը շարժելով։

—Աւելի ցաւալին կայ հայրի՛կ, յարեց Տիգրան, կռուին մէջ Վահրամի հակառակորդն ալ հայ մ'է եղեր եւ պատուաւոր հայ մը։

—Ո՞վ է եղեր սակայն։

—Ո՞վ կ'կարծէք որ ըլլայ։

—Ի՞նչ գիտնամ, խաղամոլներու հետ գործ չունիմ։

—Բայց պատուաւոր անձանց հետ գործ ունիք անշուշտ և Վահրամի հակառակորդն ալ այնպիսի պատուաւոր մէկն է, որ անոր ասոր բարոյական դաս տալէ չդադրիր եւ կ'պահանջէ որ ամէն մարդ խոնարհի իր առջեւ, անոր համար որ ինք մեծ մարդ է։

—*** եա՞նը, հարցուց Գառնիկերեան տատամսելով։

—Գլխուն զարկիր, ըսաւ Տիգրան ծիծաղով մը։

—Ի՞նչ կ'ըսես, սխալած չըլլաս, այն ծերուկը վաթսունէն վերջ փոխեց թեա՞ն սկսած է։

—Ականատեսներէն լսեցի եւ պատահածն ալ խաղէն աւելի կնոջական խնդիր մ'է եղեր։

Վահրամի խաղամոլութիւնն անակնկալ մը չէր, սակայն ծերուկին զայթակղական ընթացքը խոր տպաւորութիւն ըրաւ Տէր և Տիկին Գառնիկերեանի վրայ, որք զարմացած մնացին այս տխուր յայտնութեան առջեւ։

Տիգրան՝ շարունակելով խօսիլ։

—Ինչո՞ւ պղտորէք կ'զարմանաք, ըսաւ, ծերուկին առաջին չահատակութիւնը չէ սա։

—Ի՞նչպէս, հարցուց Գառնիկերեան, ուրիշ արկածնե՞ր ալ ունի։

—Ջո՞րն առնեմ, կամ զո՞րն խոստովանիմ, պատասխանեց Տիգրան, խընդալէն մարելով, անցեալներն երիտասարդին մէկը խաղ մ'ըրեր է իրեն որ հիմարիտ խաղ է։

—Ըսէ՛ք՛ծերուն մասնաւոր պատմեր մ'ունիս, այս մարդուն նիստուկացն ուսումնասիրելու, պատմէ տեսնենք ինչ խաղ է եղեր։

—Վաճառական գործակալ մը կիրակի օր մը կամուրջ կ'երթայ Փինարոյի շոգենաւերով Պէպէք երթալու համար. Նաւամատոյցին վրայ կ'անցնի ***եանն որ խրոխտաբար կը ճեմէր չոգենաւուն սպասելով. եւ որովհետեւ երիտասարդ գործակալն ալ ծողովրդեան մեծագոյն մասին պէս, կը պատկառէր ծերուկէն, անոր յարգանք մը ընծայելու համար մէկ կողմ կ'քաշուի եւ կսկիծ հեռուէն հեռու դիտել փոյթ։ Քանի մը վայրկեան այսպէս հիացմունք մնալէ վերջ, մեծ զարմացմամբ կ'տեսնէ որ, Նորին մեծութիւնը ժամանցի համար չէ որ կը պտըտի նաւամատոյցին վրայ, այլ գողտրիկ հելլենուհիի մը հիանալի գեղեցկութենէն թովուած, չկրնար հեռանալ անկէ։ Առաջին անգամ, ձեզ նման, ան ալ կ'կրնար հաւատալ տեսածին և աչքի պատրանք մը կ'կարծէ, սակայն, տառանց ծերուկին զգացմունքը, ուշի ուշով դիտելէ վերջ, հետզհետէ կ'համոզուի և կ'տեսնէ որ այն բարոյական տակառը, արդէն կ'ընէ գեղանի հելլենուհիին։

—Է՞, ըսաւ Գառնիկերեան ծիծաղելով, այլ առաւ լուարուեց։

—Տիգրան սուտ ըլլայ, գիտե՞ս ի՞նչ մեծ մեղք է, առանձ մարդու մը անունն արատել, ընդմիջեց Նեկտար։

—Մարդը հոս է. եթէ կ'ուզէք վկայը օձիքէն կ'բռնեմ կ'բերեմ յարեց Տիգրան։

Գառնիկերեան ալ աս դէպքին շարունակութիւնն իմանալու հետաքրքրութենէն կ'տանջուէր։

—Դիտողութիւններն ետքի ձգեցէք, մի՞ջոցն, հարցուց անհամբեր։

—Երիտասարդին այսպէս կէս մը հաւատացեալ, կէս մը թերահաւատ, տատամսած պահուն, շոգենաւը կը սուլէ եւ ուղեւորները շոգենաւ մտնելով իրենց տեղերը կ'գրաւեն։ Հիմայ պտըտելու կարգը վաճառական գործակալին կ'ուգայ, որովհետեւ խեղճ երիտասարդը խնայողութեան համար երրորդ կարգի տոմսակ առած ըլլալով, ոչ առաջին կարգի ուղեւորներուն մէջ կրնայ նստիլ եւ ոչ ալ կը փիջանէր ժողովրդեան գասակարգին մէջ մնալ։

—Ապուշին մէկն է եղեր այդ գործակալը, ըսաւ Գառնիկերեան, ծաղրական չեչտով մը, եւ եթէ մեր վաճառատունը գայ պաշտօնարկէր, հարիւր ղրուշ ամսական չէր տար իրեն։

—Ինչու՞ հարցուց Տիգրան զարմանալով։

—Անոր համար որ պատասխանեց Գառնիկերեան, շարունակելով իր ծաղրելու ձեւն. Նմանապարդ բան մը չէ կրցեր յարմարցնել. փոխանակ վարը խեղճ ու կրակ կերպով ոլորտալու, քանի մը մանէթ տուած ծամածուռ մանկի կուրծքերը անկած ու արժան, համարձակ նստէր, թէ՛ մէկ պաշտօնեան զալուն պէս քիչ մը դուրս կելլէր, որպէս վճարատուութիւն ընելու պէտք ունի եւ պաշտօնէին մեկնումէն անմիջապէս վերջ, դարձեալ առաջ փառք կ'նստէր առաջին կարգի ուղեւորներուն մէջ. հիմա վաճառականներէ ոմանք այս դրութեան կ'հետեւին եւ երրորդ կարգի տոմսակով, առաջին կարգի տեղ կ'նստին։

Ակնոց եսասէրական կերպով իրաւունք ունիք յարեց Տիգրան ծիծաղելով, բայց պատմութեան ընթացքէն պիտի տեսնէք որ ձեր կարծածին չափ անճարակ մէկը չէ։

—Է՞. շարունակեցէ՛ք ըսաւ Գառնիկերեան, չիտակը ինչ մեղքս արած հեմ, երբեք այս կերպի արարք մը չէի կրնար վերագրել այդ մարդուն։

Տիգրան կրկին խօսք առնելով։

—Երիտասարդը որ պատահական բան մը կ'կարծէր, ծերուկին յոյն կնոջ ուղղած գաղտագողի ակնարկներն եւ չոգենաւ մտնելէ վերջ այլեւս չէր խորհեր անոնց վրայ. սակայն տախտակամածին վրայ վեր վար պըրտըտալու պահուն, պատահաբար կանգ առաւ մանուկի օթեակներէ մէկուն պատուհանին առջեւ եւ ինամով ծածկուած վարագոյրին անդադտնապահ միջէն ծակէն տեսաւ որ, Նորին մեծութիւնն ու գեղանի հելլենուհին, գլուխ գլխի կ'խօսակցէին։

Շար.